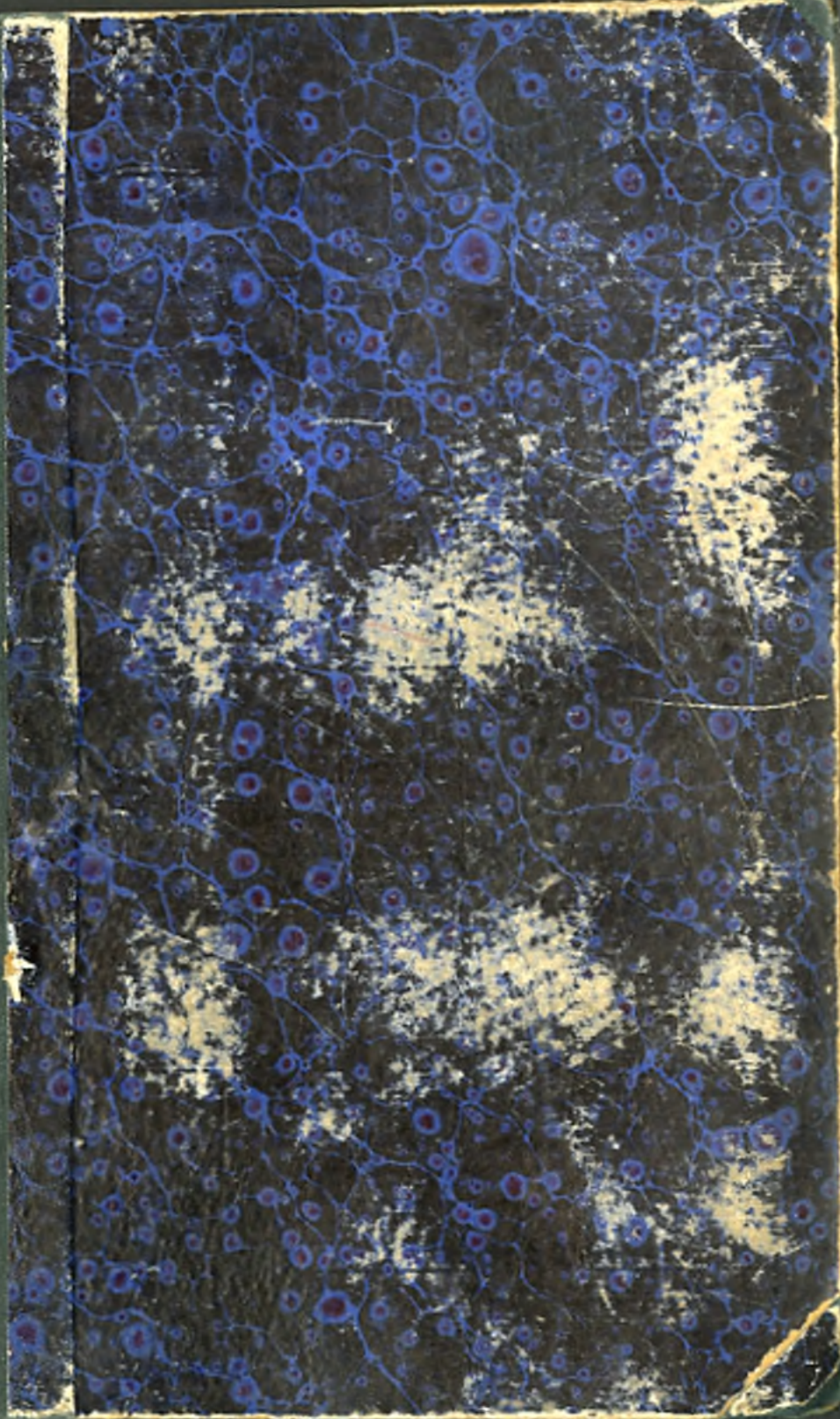

Politikai
röpiratok.

80.

80
606

[Giuseppe]

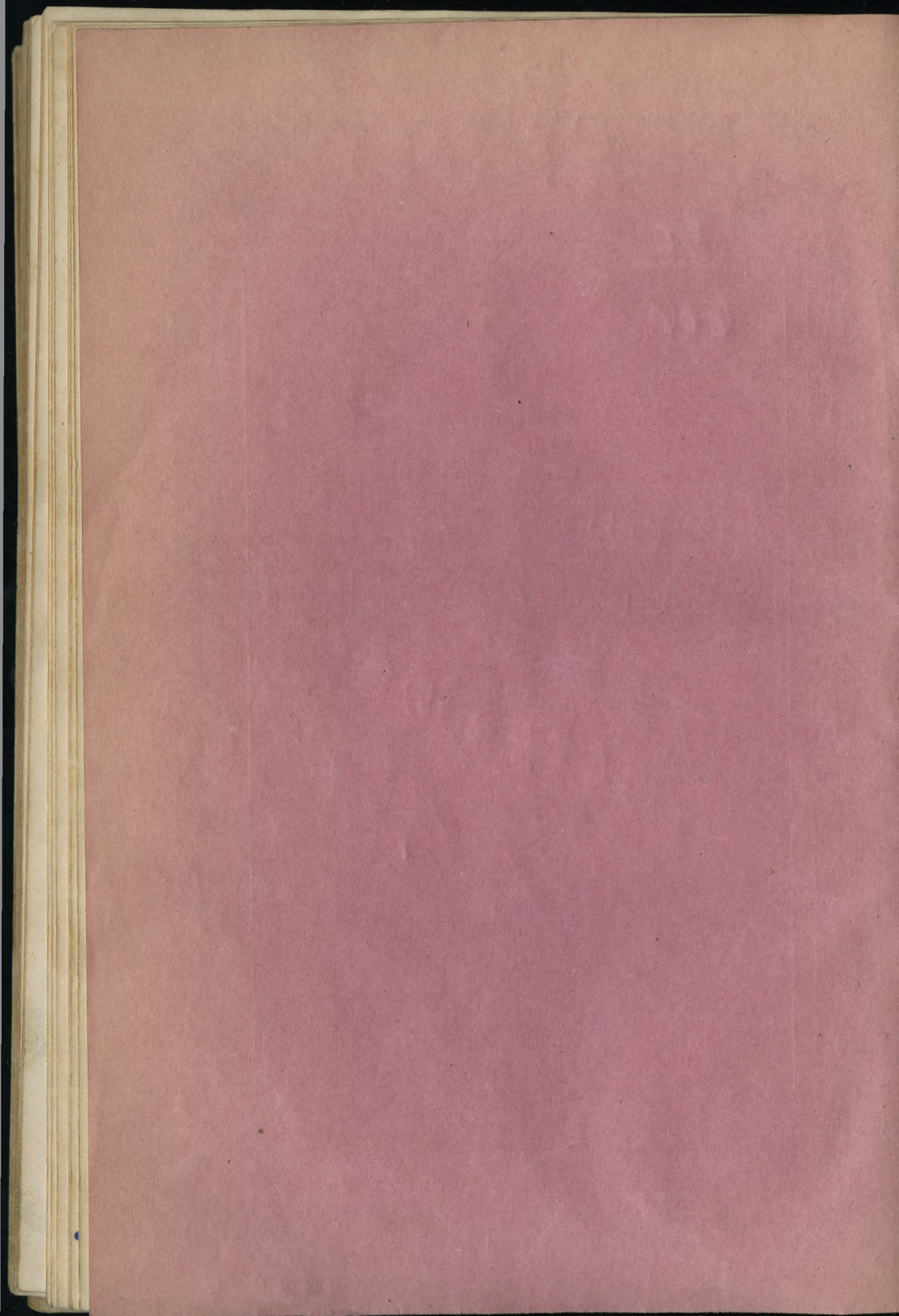
GARIBALDI.

7

Pest, 1862. Nyom. Emich Gusztáv.

61552 OCT 18 1974

7
DE BALLAGI GÉZA.

Garibaldi.

„Fara indoiala va erupe la primavara batali'a.“
Dumneá vóstra sunteti siliti de multe ori cu mi-
rare a audí acum vorbele acestea.

Se afla cutarele, care voindu a-si casitigà in nain
tea vóstra vadi'a, cu acea voiesce a ve amagi, ca are
cunoscintia despre lucruri mari, sí e insarcinatu cu
taine deschilinite, macar de intru adevveru nemicu nu
scie, despre ce numai decatu ve veti convinge, daca' l
veti ispititi mai de aprópe. Asemenea omu numai acele
le vorbesce, ce a audítu de la altii, fara ca se-si fie ca-
sitigatu acelu'a cunostintia curata despre adevverul celoru
audíte.

Iata acesti ómeni ticalosi sí clevetitori carii
putína indoiala sí cu atatu mai putína frica voru fi in
stare a sterni in dumnea vóstra.

Apoi iar ve vorbesce unul cutarele, care a um-
blatu lume multa, sí care a cetitu din novele, cumca
Garibaldi, dupace cu Italianii sei cei imbracati in haine
husaresci a mantuitu Itali'a a alungatu pe toti domni-
torii, boierii, popii cei ce erau a colo, sí pe poporu l'
au scosu de supt tóte apasarile de mai nainte, la pri-
mavera va veni in tiara ungarésca, sí pe Kosuth celu
ce traiesce in pretenie buna cu Imperatul Napoleonu,
sí cu regele Victoru Emanuelu l va pune de ocarmui-
toriu tieriei unguresci. Ómenii aceea ce vi povestesc
dumne vóstra unele ca acestea, suntu primejdiosi, sí
ei bine sciu, ca asia ceva nu se póte intemplà, insa cá

ne indestuliti cu sine și cu lumea tóta ar' dori se se ivésea o stramutare mare, și ne avendu ei ce perde, nemicu nu le pasa de prepastia ce amanuntia starea cea fericita a dunnelorú vóstre.

Din aciaș'ta privintia mai nainte de tóte cauta a aduce sub prepús și a-l face urgisitu pe guvernú, ca se aveti mai buna voie catra unú altú guvernú, care l ar' da Garibaldi sau Napoleonu.

De asemenea ómeni, carii pórtá numele de atitia-tori, ve paziti.

De multe ori le slugesce norocul unoru atitia-tori ca acestia -- de cumva și dau de ómeni catu cutreierandu tieri intregi, daca strabatu la stapanire, intocmai cà cei asia numiti rosii, atitia revolúția, varsa sange de cetatianu, obóra ocarmuirile, apoi nici in minte nu le cadu a statornici altú guvernú aseme-nea, sau cu ceva mai bunu.

Dar' cum ar' și puté ei face aceast'a? Numai ce nu credeti dumnea vostra acea, ca a guvernà e lucru de totu usioru, care ori ce elevetoriu ar' fi harnicu a l plini.

Domnitorii de adi totu intru acea se inciarca, ca frenele guvernarei se vina in manile a lor' asia barbati carii in inpregiurarile de fatia, macaru numai in cateva luni se și póta tiné periculós'a pusetiune. Aciaș'ta e caus'a schimbariloru neprerupte de guverne, cate le audimu a se intemplà mai in tóte tierile ca-ci domnii cesteá suntú siliti a se schimbà unul pe altul, de și suntú ei cei mai insemnatori și mai calificati barbati; apoi cum ar' puté fi, ca acea, ce asemen ca ómenii luminați și cu cugetu bunu, ca-ci ori cine ce vorbesce nu e crede, ca domnitorii și ar' alege la acestu scopu nescari individuuri marginiti la minte și stricati nu potú implini se fie in stare a duce in sfarsítu niste fugari și vagabundi, carii umblandu dintr'o tíera in tr'alt'a cu Garibaldi intru turburare pacii familielor' intru pradarea avutielor', intru latírea resbelelor' și

intru derepanarea altarelor, și a tronurilor, a și afla desfatarea sa.

Asiee vedu, ca Dunne vóstra nici nu stiti-cine e acelu Garibaldi?

Eu vé voi spune dara.

Despre viati'a și faptele lui Garibaldi ca despre totu ce e insemnatoriu — fie acel'a bine seau reu intielesu — a esitu nenumerate carti, care de ora ce pres'a intre asemenea misicari merge mai departe de cum s' ar' cuveni, e aretatu de unu erou mare, și voitriu de bine a popóreloru. de unde neincugiuratu a urmatu a cea, ca fapteloru lui s'au datu o forma nepotrivita, au li-au mandritu acelea cu minciuni peste mesura mari.

Josifu Garibaldi sau nascutu in Niza in anul 1807 care provintse se tine acum de Franti'a erà destinatu de negutietoriu, insa spiritul lui celu nepacnicu numai decatu el lua din sinul familiei, facandu-se corabieriu pe marea larga peste care el mai de multe ori a navigatu in deschilinite timpuri și direptiuni.

In anul 1833 intra el in societatea Itali'a tinera numita suptu care atunci esistà o federatiune, ce lucra pentru isgonirea legiutiloru domnitori.

Totu pe aceslu timpu sau descoperitu in Piemontu o coniuratiune ostasiasca din care patrusprediece inși fusera și justificati, insa acias't'a nu i ingrodi pe conjuratori dela continuare revolutionalelor' sale cintiri cu carii sau inotitu și Garibaldi in 4 Jan anului 1834 era se prorumpa de nou revolutiunea in Genua, fara venindui guvernul in urma, revolutionarii se inprasiatiara carii incotro.

Acest'a fusa dara inceputul vietiei politice a lui Garibaldi ca se restórne pe insusi guvenul seu, pe acelu guvernul, in acaruia servitiu a intratu iarasi, candu a inceputu acest'a a se inarmà cu scopu a resturnà pá altu guvernul streinu.

Garibaldi cu atins'a ocaziune a scapatu in vestiminte mascate in Franti'a de aici a trecut pe mare

in America medionale, unde insotinduse cu Livio Zambecanni, capul revolutionariloru, din Brazilia, fu prevediutu cu carte de pirata (adeca se faca jefuituri pe mare) si ca astfelu nu peste multu fu prinsu cu tota band'a sa.

Peste optu luni scapandu d' in inchisore, de nou lua partela revolutiune, dupa acaruia apasare a scapatu in provintia Montevideo, unde lucra ca factoru in resbelul partideloru de acolo. Candu-se ivi in Europ'a sangerosul anu din 1848 ca dintre elemintele de atunci nici unu turburatoriu de liniste se nu lipseasca si Garibaldi sau infatiosiatu in Genua cu 150 de emigrati si si au inbiatu servitiul seu, in contr'a Austriei si acelora lalte provintii italiene, aceleia guvernul den Piemontu asupr'a caruia innainte de 15 ani prinsesa arma.

De regele Carolu Albertu si de ministrii acestuia cu reciala fiindu primitu, cu atata mai cu mare insufletire fu inbratiosiatu de poporul revolutiunariu celu trasu la retacire prin o turma intréga de resculatori si proclamandu sa in Rom'a Republic'a dupa ce Garibaldi reporta cateva invingeri asupr'a ostiloru celoru neregulate, se facu eroul dilei — de si cuputinu mai nainte si promisese servitiul seu unui rege.

Insa si pe el l parisi velf'a bataliei, si batutu fiindu de ostile care si recastigara curagiul, scapa in Piemontu, unde ca unu conjuratoru periculosu fu aruncatu de guvernul la inchisore, si in 21 septem. 1849 fu deportatu in cetatea Tunis in Afric'a.

De atunci incóce a traitu parte ca negucetoriu de lumini si de sugari, pana in anii 1858 si 1859 candu lui Victoru Emanuilu i sau parutu a fi sositu timpul, ca se se folosésca de nou focul resbelului cetatianescu in provintiele prapastuite a Italiei, si necutezandu in fati'a lumei a si faptui acestu planu prin militia regulata si ofirii sei, l au numitu pe Garibaldi, vagabundul, care era pirata si ca resculatoriu bine cunosce spiritul revolutiunariu mai in tote tierile a lor' cinci parti de lume de generalu peste o trupa de volunteri, ca prorum

pendu cu a cesteia in tierete streine, se amarasca si se turbure linisitea locuitoriloru din a celea.

Curagiul lui, ce nu se póte trage la indoiala i a succesu cu norocire faptuindu cateva intreprinderi, in sa pacificati'a statornicita in Villa franc'a intre imperatul austriei si Napoleonu, peste asiteptare a pusu capetu acestei'a matestriei sangeróse.

Ne fiindu multiumitu cu acias'ta eventualitate, a proromptu cu violentia in staturile bisericesci, sau incercatu a resculá provintíele Neapolitane, si cu scopu de a mediloci cu energie eliberarea Italiei, facú intre mare entusiasmu cunoscutul proiectu pentru procurarea unui'a million de arme, in sa in privinti'a acias'ta dandu de pedece, a fostu silitu a se retrage dela activitatea sa.

In sa Victoru Emanuielu neputendu-si pune man'a cea aspiratore la intrég'a Italia pe regatul neapolului asia cum l poftea, de nou a avutu a se folosi de intrebuintiare lui Garibaldi, pe carele instruindul l cu nai, si cu o turma de vagabundi de asemenea simtiu, a cesteia a descalecatu la Marsala in Sicilia in 5 Main 1860 si dupa ce poporul sau inpreunatu cu ei, ear' ostile ne-regulate regesei a datu dosul, Garibaldi a serbatu unu triumfu, care in principiu nici candu nu sau pututu statornici de dreptu, totusi au bagatu pe piemontesi in Neapole; in sa tiar'a acias'ta de si parasitul de ostile sale rege a fostu silitu a scapá in Roma, pana adi nu se pote considerá de subjugata.

Nevoindu, sau neavendu lipsa regele a se mai folosi cu vitezi'a lui Garibaldi, in urm.a acestei'a eventualitati, numai decatu au pasitu elu de pe terenul resbelului, si restrangandu si sfer'a activetatei sale intre marginile insulei Caprer'a, a colo acum-cu mai multu folosu decatu pe campul bataliei — se deprinde cu putintic'a sa economie. Acum cunosceti dumnia vóstra istori'a deplina acestui barbatu, carele-totu deun'a vi sau pusu in nainte cá unu erou carui'a altul nu e ase-

menea, și ca unu rescumparatoriu cu sufletu bunu a popóreloru.

Insa dupa parerea mea numai acelu'a se pòte numi erou, care pentru dreptate și pentru detorintia si pune viati'a și sangele.

Unul cà acelu'a care cà lotru de pe mare, si es-pune viati'a sa pericolului momentaneu, prinsorei și dejosítórei justificari, care cà unu vrasimasitu a societatiei lucrèdia pentru turburarea rendulni legiuitu, care conjura asupr'a guvernului seu, care sabi'a și viati'a sa ointinde suptu dispușetiunea conjuratoriloru din tota lumea, ce se rescòla asupr'a legiuitului loru domnitoriu, carele intrunu locu se lupta pentru Republica ear' aiurea prorumpe in cetati straine in favòrea lui Victoru Emanuelu, pe domnitori legiuiti îi alunga cà pe suditii acelu'i'a se-i duca suptu stapanirea altui'a domnu, care pentru asemenea scopu nu se ingrozesece — de versare — de sange și de pradàre, unul ca acelu in tóta intemplantia e unu vagabundu orbucutediatoriu, e unu barbatu, a carui'a curagiu nu se pòte negà in sa nu e erou, nu e astfelu de individu, dela care se pòta spera popòrele ajutoriusi folosintia.

Din simpl'a aciàstà descriere a lucruriloru, ve puteti dumnea vòstra convinge, ca nu pentru acea a pruptu Garibaldi in tînuturile siciliei și a Neapolului, cà resturnandu tronul, se scape pe poporu de suptu tiran'a subjugare a domnitoriului, oh nu, el a resturnatu unu tronu legiuitu cá din sfermaturile ocelui'a se constituze unu tronu nou nelegiuitu, elu a pefugatu pe legiutul Domnitoriu cà se surogeze domniea unui usurpatoriu; o parte a locuitoriloru o au ucisu, ca-dupa predarea cetatiloru și a sateloru pe cei ce auremasu in viatia, luptandu-se cu misielia și cu amarul se-i pòta supune subjugarii altuia domnitoriu, intru adevèru. aspra, caci elu in locul domnitoriului celui cu dreptu ereditariu, a ajutat la tronul Neapolului pe Victor Emanuelu, celu ce s'au federatu cu revolutiunea, prin ce campuri le celea frumose a Neapolului mai cumplitu

li-au esundatu cu marca de sange acelu mai cumplitu resbelu cetatienescu.

Unde vedeti Domni'a vòstra prin asemenca intemplari unu poporu eliberatu ?

Garibaldi a dusu rol'a de o natura pe terenul lupteloru din trecutu sî din lumea noua, sî totusi n'au eliberatu nici Brazili'a nici Italia'a, nu atata libertatea popòreloru, ci mai multu schimbarea personala a domnitoriloru o vâ mediloci el

Insa se presupunemu, ca Garibaldi nu e ast feliu de vagabundu fara caracteru, care tocmai ase de gata e a da mana de ajutoriu lui Victoru Emanuelu celui nesatosu intru ocupare tierilor, ci dupa parera politiciloru fantastici, el e unu asemenca amicu a popòreloru, carii credu, sau mai vertosu pe domnea vòstra cauta a ve face se credeti, cunca guvernele pretutindenea numai pentru subjugarea popòreloru lucréza, si acum' fiindu-i lui Dumnedieu jele de neamuri, a redicatu in Garibaldi unu Moisi, care pe popòrele sale celea alese le va scòte de suptu tirani'a faraoniloru, si-i vâ povetiui intr' unu pamentu nou al fagaduintiei.

Òre in ce direptiune ar implini Garibaldi in privintia aciasta chiemarea s' a in Ungaria ?

Sèu poate domnii le voastre sunteti unu poporu, care gemeti in prinsoarea egipteana ?

Astfeliu de asertiuni si domnile voastre determinat le veti nega.

Dumnevoastra cari pana acum ati fost misera plebs contribuens, de acum inainte ati incetat ca asta a fi, cand inainte de aciasta celelalte clase erau scutite de subt robota, decima, dasde si recrutare, Dumnevoastra cu pucinu mainainte enea ierati iobagi acum mai mult nu sunteti; acum fieste care are drept neaternat ast folosi mosia sa, nici o greotate nu purtati, care nu oar purta si domnul de pamentu, si in privintia aciasta stati intro linie cu princi si cu grofi.

Deci dara dumnevoastra sunteti liberi !

In proclamatiunile din 20. October 1848. si din

7 noemvrie a aceluiasi anu, scutirea de robota si Zeci-uiala pentru totdeauna e asecurata prin regele Ferdinand, si libertatea aciasta asecurata de regele in 1848. inperatul Franciscu Josifu cu ocaseune pasirei sale pe tronu oau sanctionat prin proclamatiunca din 2. December anulni 1848.

De atunci puteti dumnevoastra a ve folosi tot timpul pentru chivernisirea pamenturilor sale, cand inainte de aciasta erati strimtoriti a lucra indoa dile in septemana pe sama altuia, ba si o parte din productul mosielor ati fost siliti a da altuia. De atunci incoace dasdea, care mainainte numai pe dumnevoastra ve apesa, — sau inpartit proportionat intre tiereni, si incat cei mai avuti o poarta aciasta in mai maremesura, pe dumnevoastra cade mai pucinu.

De atunci incoace nunumai pe dumnevoastra ve apasa datorintia aperari de tiara, caci pasind in viatia conscrierea universală, fiulu nobilului celu ce cade intro categorie de versta cu fii vostri, intruna cu acestia deodata paseste in oaste inparateasca, si dé o asemenea onore se inpartesescu.

De atunci incoace a incetat privilegiul celor din clasa mai de sus intru cuprinderea diregaioriilor cetatenesti, ori ce diregatorie de stat sta deschisa pentru cei ce sunt la acea potrivit calificati, si acum fii poporului astfeliu de diregatori poarta, care inainte de doadece de ani erau suscinite eschisiv numai pentru nobili, cand numai domnul de pamentu a putut fi jude si vicespanu.

Intogma plateste contributie episcopulca plugariul, intogma cade sub recrutare principele ca iobagiul diuasullege si dreptateanucunvaeste nici o deschilinire intre concetetieni; in ce privintia ati fi dar dumnevoastra apesati, unde si care e acelu jugu, de subt care aveti de a scapa prin Garibaldi?

Ce ar pute elu, sau ori care altu domnitoriuse face pentru dumnevoastra, ce nu varu fi intins de buna voe regele dumnelor voastre?

Nu se afla in europa civilisata ase cetetianu, care de tot aru fi luat de subt datorintia recruteri si a contributiei, apoi produca incercarile revolutionare ori ce chrisa de domnitoriu sau de ministeriu, aceste greonimte totdeauna vor remanea, ba, dupa cum seintempla la toata streformarea silnica — enca mai tare atifi apesati.

Din aceste puteti dumnevoastra vede, ca intru toate aveti asemenea drept cu clasa cea odinioara privilegiata, si resculetorilor singuri le puteti iucunostintia, ca nu sunteti slavi, cari oftati dupa rescumperarea Garibaldiana.

Din contra, macar ca subt ani mai de pe urma imperiul a devenit in o stare neplacuta, totusi dumnevoastra puteti fi multiemiti cu soarte ce o aveti.

Subt ani cesti din urma, tiara ungureasca deshilit sau aredicat — fatia cu lamenterile din parte contrariilor facute — in privintia culturai si a steri cei bune.

De cand se facura cunoscute manoasele tieri a Ungariei, nici cand nu sau esportat mai multe produse, decat in anul trecut.

In anul 1850. numai valoare de 110. milioane sau esportat, cand in anul 1861. sau radicat aciasta suma la 310. milioane, adeca a fost mai de trei ori ateta. Cat de tare sau radicat dara industria si comertiul, cand o valoare de 200. milioane representetoare, in capu de negotiu de produse sau putut ca prisosintia vinde in tiara din afara, si cu ateta mai tare neam inavutitu, de ore ce aceste 200. milioane subt un anu a curs pe teritoriul imperiului.

Drept e, ca si importantia sau aradicat subt acestu timpu dela 166. milioane la 233, ensa aciastada dovada despre acea, ca am fost in stare a cumpara din tiara streina cu 66. milioane mai mult decat in anul 1850. prin ce restul din esportare nu se ci din contra ne deserveste de semnu infalibilu pentru inaintarea bunului materialu, cand la indeplinirea poftelor

si necefitasilor noastre mai mult putem contribui, decat ani mai dinnainte.

Aceste cifre macar ca se estind pentra teritoriul imperiu, ensa de ore ce tiara Ungureasca face mai o jumătate de parte din imperiu, se intielege fireste, ca tiara ungureasca in privintia ambelor cantiteti in insemnatoare proportiune e interesata; ase de esemplu, esportarea graului, care in ani din urma sau suit la 45. milioane, cade eschisiv mai numai pe tiara ungu-reasca.

Aceasta esportare a graului de 45. milioane, enca si acea probeasa, cumca industrea si producerea din tiara — fatia cu contri butiia de nou introdusa si care la atetea gelbili a dat ansa — foarte sau desvoltat, ajutorandusa prin comunicatiunea drumurilor de feru cu iutime infintiate.

Cunoscutele date despre esportarea graului din tiara ungureasca, acea dovedescu, ca in anul 1844. a inportat mai mult de 12. milioane; ani revolutionari din 1848. si 1849. si aiciasta intr, ateta a relacsato, cat in 1850. a facut numai 4 milioane, si in 10. ani sau, urcat dela 4. milioane la 45.

Deci intre asemeue inpregiureri ce poate fi acea. dela ce se va scape Garibaldi?

Nu dela alta, de aru veni, decat de baieti vostri, cari cu inoirea resbelului, iaresi aru fi provocati peterenul luptelor; de starea ce buna, care dupa revolutiunea din 1848. dumvevoastra vati ostenit cu sudorile sale de nou a o statornici; de viatia familiara, de altarele sale, care saru prada de nou, saru profana, si saru preface in cenusa; mai in urma de pacea, reul si linistea numái de curand restatornicita, care iaresi saru nemici pe unu timpu indelungatu.

Se presupunem totusi acea, ca dumnevoastra sunteti de tot nefericiti, si aveti lipsa de unu mantuitoriu. au credeti dumnevoastra serios acea, ca Garibaldi va veni, si ca va fi in stare a ve elibera?

Ba, elu aciasta nu poate face, si tocmai prin aciasta ve amegiti mai vertos.

Dumnevoastra acea ve inchipuiti despre Garibaldi, ca elu e unu generalu, subt acaruia dispusetiune stau regimiute de huszari unguresti si tabere italiene cari numai comanda asteapta, la care se intre in tiara ungureasca.

Aciasta e o retacire gigantica!

Garibaldi n are nici unu ostasiu, Garibaldi peste voea sa treieste intre codri Capreéri, si se depinde cu economiea, caci sau aflat de lipsa alu indeparta dela oaste tocmai pentru acea, nu cumva pe ostasi sei salbateciasca si sei demoralisese.

Amici lui cei nemultiemiti cu pucintelul reduce mai esista, fugari, vagabundi s alti de aciasta pleasa elu cerceteadia uneori, si se nevoiescu alu atitia la intreprinderi noa de atentate si turburari de pace, inasa cu acestia — de aru fi tot ateti Leonidas — cu anevoe va pute in privintia tieri ungaresti a se apuca de ceva lucru, caci si in timpurile de fátia e greu a face bataie fara arme, tunuri, cu o vorba, fara oaste regulata.

La aciastá ati pute respunde dumnevoastra, ca toate acestea le va inpliuu Victor Emanuel, care si la cuprinderea Sicilici asemenca a facut.

Insa mare deschilinire e aci, cu mediolecele acelea de resboiu, care fusera deajuns pentru cuprinderea Siciliei, nu poate prorumpe in tiara ungureasca, iar Victor Emanuel, acaruia finantia pana la desperatia e necoordinata si stoarsa, mai bune decat acele n' aru pute da; pe langa aciasta are neincungiurata lipsa chiar in lontru tieri de oastea sa care in batalia italiána din urma foarte tare sau inpucinat.

Insa se presupunem. ca si aciasta aru pute face, cugetati dumnevoastra, ca prin ace a va trece elu la tiermuri Fiumei, va fi cuprinsa tiara ungureasca?

Tiara ungureasca nu e Sicilia, nu e Italia. unde

in tot locul se poate esi la tiermure, si unde poporul celu stricat cu bucurie grabeste in calea ori caruia nevalitoriu.

Descalece Garibaldi ori in care pontu a Dalmatiei sau Croatiei, nicairi nu va da de o oaste, cum e a Neapolitanulni, care de 40. de ani nu fu in stare a apara domnitoriul seu de pericolul revolutiunei, care totdeauna a fost silit a se radima pe ajutoriul Ostilor austriace !

Aici aru fi silitu a strebate pintre ostile Austriace, care sta gata spre cuviinciosa lui primire, pintre ast-feliu de oaste, asupra caria ostile unite a frantiei si a Piemontulni a reportat macar triumfu, dar asia de sengeros triumfu cat de si sunt invingatori, totusi a aflat de bine a lua in consideraciune seriosa urmarile, si multimindusa cu jumetate de vesultat — a se retrage dela defiptul in principiu scopu — pana la Adria,

Daca dara unitele armale strelucite francesti si Piemontese — dupa ce marsuta lor ce invingatoare la cunoscutele terimi cadrate fusera inpedecate — nici pana la Venetia n' au patruns, si nici aciasta particea a Italiei nu o putura ocupa, cum puteti socoti dumnevoastra, ca piemontesi — singuri — ar pute intra in tiara ungureasca, sau cumca Garibaldi — petrecut de cativa emigrantiaru pute strebate pana aici prin trei; patru tieri bine padite ? la deschelecarea sa una cu piemontesi saru nemici, si enca nunumai de ostasi unguri si italieni, ci de toate regimintele regelui, cari nemiscati intru juremantul seu — una cu generali sei cei mai bravi — padiescu cu credintia toate marginile intregului imperiu.

Cred, ca prin aciasta e dovedit de ajuns, ca dumnevoastra nici nu veti vede pe Garibaldi cu armatele piemontese in sinul tieri.

Dar de cumva ensusi Napoleone l' aru ajuta elu cu o armata ?

Nici atunci, caci in aciasta intemplantare n' aru fi lipsa de Garibaldi, fara de care o armata regulata fo-

arte usior poate fi, caré poate povetiui nevaliri mai micutele, si pe ascunsu, in sa nu e in stare a produce lo-viri planiruite.

Fiti inse dumnevoastra odihniti, caci in timpulu de fatia nici Napoleon nu poate face batàie in urma ostirilor din urma datoriiile lui de stat la asia catime fabuloasa s au aredicat, cat ne fiind in stare nici camata acelor a o depune, e stremtorit spre relacsarea acestora, aciasta operatiune finantiala a fost una, care in viatia comuna s aru putea numi de crima, sau procedura complanatoare de crimace in cauza finantialamai sublima, simplu se poate in semna cu numire de scartiarea percentulni, acestumodu poate finimerit pentru scapare din chaos, inse Austria — fatia cu lamentetui-nile asupra relatiunilou miselei sale finantii — enca aciasta n' au facut pana acum.

Dar se presupunem, cá toate acestea nustau ase, si cumca lui Napoleon i va fi una dintre ingrigirile cele mai mari, ca in primavera s esi gertfeasca sangele ostasilor si remasitiile de bani in favore unoru resculetori, si dupa nimicirea Turciei, va se pasiasca peste hotarele tieri Unguresti.

Dupa minte senatoasa, ce prevederi puteti dumnevoastra ave si de aci?

Puteti dumnevoastra crede, ca soartea cea buna sau rea iaru jacea mai tare pe inima lui Napoleon, sau ori cui altuia dintre domnitori streini, decat domnitoriului si regelui domniilor voastre celui din radacina.

Áciasta d' abie se poate presupune!

Si in urma, ce interesu puteti ave intr ace, ca pentru o lupta nemotivata pradare de sange si de avutie? au pentru ca sa se indestulase visurile voastre cele fantastice aru fi vrednicu a atita focul celu cumplitu furibundu, care prorumpand si in tiara unjureasca, se o rumpa in bucati se conturbe linistea tierilor si rendul socialu, care in urma pustierilor indelungate, de abie s aru putea restatornici si subt o sistema noa de guvernare.

Aciasta nici Napoleon nu poate pofti, desi pentru Italia a facut asemenea planu.

Äpoi voiti dumnevoastra a cunoaste starea tierilor acelora, carora miscarile resbelice, de o natura cu-celea amintite, leau produs acum visata libertate?

Regula cea intie a fieste caria guvernul nou e recrutarea, si in mai mare cantitate decat pana acolea, caci ordele cele rarite neincungiurat se pofteste ale adintegra.

Regula a doua e incasarea contributiei cei aradicatate.

Guvernul din Turin-dupa inpartesirea unuia gurnalului italianu — ase lege timbrala a adus in viatia, subt acaria greomant gemu tierile cele ocupate.

Lombardia, subt domnire Austriaca, — in capu de tacsu timbrala a platit pe anu 8,300,000 acum plateste 11,700,000 lire. Toscana a platit 2,800,000 acum plateste 7,000,000, Parma a platit 1,000,000 acum plateste 2,000,000. Modena a platit 820,000 acum plateste 2,135,000. Romagna, Marcele, si Umbria a platit 3,000,000. acum plateste 10,000 in urma Neapolul si Sicilia mainainte a platit 6,000,000. acum plateste 37,000,000, lire.

Aciasta aru fi dara soartea cea de pismuit, care asteapta pe tierile cele säbjugate sau respective eliberate; a semene elibertare — fatia cu datele atinse — d'abie o veti dori dumnevoastra mai mult.

Jnse multi dintre dumnevoastra se deprind cu altfeliu de cugetari tainice.

La acestea Garibaldi nu vine in consideratiune, fara si acea bine stiti, ca nemic nu puteti astepta dela elu nemediocit, precum nici dela Victor Emanuelu sau dela Napoleon; dar si toemai aciasta e medua lucrului — sperati; ca dupace Garibaldi, Victor Emanuelu, si Napoleon, toate celea le va turbura in tiara, atunci va veni Kosuth, care pe nemti cei ce iutro intielegere fratiasca cu dumnevoastra, intruna cu dum-

nevoastra aru asigura odihna starea buna atieri — gonindu afara, va infintia era ce aurita a Ungariei.

Cugetari nenorocoase, sperantie nefericite, fantasii desierte;

Asemene idei — in mediolocul revolutiunilor de 300. de ani — mai mult a stricat fericirei si stari cei bune a tieri ungesti, si mai mult a inpedecat desvoltarea ei, decat nepreruptele cu turci batalii!

Tocmai ase de cu neputintia se pot plini aceste idei, precum sunt acele de pagubitoare pentru popoare!

Cand a fost Kosuth in tiara, si prin puterea si bani, cari erau concentrate in manile lui, iau succes a clatina din fundamentu imperiul austriacu, nemic alta n au produs, decat concitarea cea cumplita a nationalitetilor din tiara una asupra altia, care interatate infocata nici pana adi incetand, incurgerea acestia aprinderi si astadi cu durere se poate simti pe terenul imperiului.

Daca elu, ca unu atotputinte guvernatoriu atieri, n au putut realisa desfacerea totala a legaturi de 300. de ani a tieri, cu ateta mai pucinu va putea face aciasta acum, ca emigratu, prin corelatiunile cu alti emigrati, sau prin ajutoriul altor puteri streine.

Si tocmai de aru si putea face aciasta, si daca imperiul austriacu, celu bogatu, si nedesertibilu in isvorele sale, n'aru fi in stare status quoul celu pe unu momentu conturbatu, alu restabili intrunu timpu scurtu; atunci aru face aciasta Europa prin puterile cele nerevolutionare, si cu a jutoriul popoarelor, caci imperiul austriacu care de atetea sute de ani formeadia cu tiara Ungareasca unu trupu, asia exigintia politica sau facut. fara care Europa, dar nici inimici Austriei nu pot fi.

Toate asemene atentate producand incurgeri periculoase pentru intregul imperiu, tocmai pentru aciasta totdeauna voru remanea indesiertu! Starea cea strimtoritoare de acum a imperiului inca nu e alta, decat

urmarea nenorocoasa a atentatului din urma de asemenea natura.

Numai revolatiunea din 1848, a causat, de datarea de statu, ce in anul 1847. sta din 800 milioane; pana adi sau urcat la 2300. milioane; daca nuse intempla revolatiunea, adi ca 1 doa parti de trei am plati mai putina dare, si cu 200,000. de unguri aru trai mai multi in patrie.

Nu poftiti dar dumnevoastra reintoarcerea acestor timpuri pline de periciune, dati mai bine lauda lui Ddieu ca a trecut acelea, si de aru intogmi Ddieu soartea patriei noastre cu asa indurare, ca revolatiunea din tot locul, dincoace si din colo de Lajtha pentru totdeauna se piara.

D^e BALLACI GÉZA.

